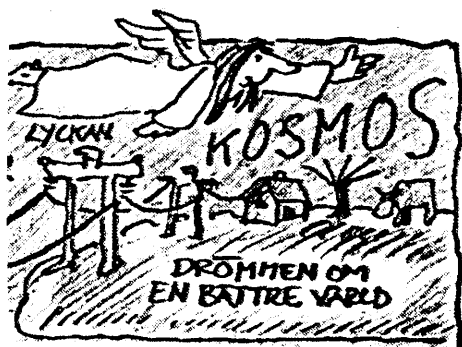

Alternativ energi

Herr doktor Nieper, känd helbrägdagörare från Hannover, har varit på besök i Göteborg. Inbjuden av Svenska Biopati-institutet höll han föredrag på Svenska Mässan om ett nytt miljövänligt energisystem. Kaianders Sempler från Ny Teknik var där och skrev om Niepers evighetsmaskin i ett kåseri (nr 39, 1992). Med hjälp av fiffiga apparater kan vi skaffa oss en pipeline från rymdens outtömliga energireservoarer. Maskinen visas på bioduken och det femtiohövdade auditoriet Aah-ar och Ooh-ar. Men när frågorna börjar komma blir Nieper nervös. "Han förklarar till sist att maskinen måste hållas hemlig. Männskligheten är inte mogen för den", skriver Sempler.

Inbjudan till föredraget gick ut brett till massmedierna. Och visst är det bra att skeptiskt lagda journalister ibland tar sig tid att bevaka och skriva om tokerierna. ■

Från Old Age till New Age

Inga Sanner skriver i Clarté (nr 2 1992) om likheterna mellan idéströmningarna idag och i slutet av förra århundradet.

"Vegetarianism och telepati, djurskydd och Jung - en mängd idéer ryms inom det som kallas New Age. Grunden i dem är en borgerlig utopi, där den abstrakta kritiken av det västerländska samhället vänts till något individuellt, inåtriktat. Det personliga ansvaret ska föra oss bort mot ett utopiskt tillstånd med bara snälla människor. Idéerna

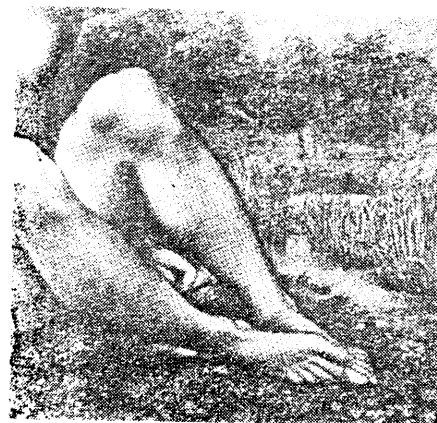

blommade som en kulturkritik redan på 1890-talet."

Under 1890-talet var intresset stort för fenomen som inte fått vetenskaplig förklaring, t ex röntgenstrålarna. De användes ofta av spiritisterna som tecken på en andlig sida av tillvaron. På samma

sätt används "den nya fysiken" av New Age-rörelsen. De nya världsbilderna blir möjliga att tränga in i även för icke-specialister, som inte har tillgång till ett abstrakt, vetenskapligt språkbruk. Vägen till kunskap om världens sanna andlighet är inte på vetenskaplig nivå utan på intuitiv eller känslomässig. Både "Old Age" och New Age är reaktioner mot förnuftet och följer dessutom båda på tider av politisk radikalism. Politisk utopi byts ut mot en individuell, inåtvänd utopi. ■

Tomtar på loftet

Mycket populärt är när kända personer, särskilt till synes rationella makthavare, vittnar om sin tro på det sk övernaturliga. Journalisten Berthil Åkerlund har i höst givit ut en bok som heter *Insida*, där han intervjuar kändisar om deras förhållande till "drivkrafter och tro". Bland de intervjuade finns Åsa Jinder, Anders Wall, Thomas Di Leva, Lennart Nilsson m fl.

Förre Modo-chefen Matts Carlgren intervjuas också i boken och han berättar om sin tro på varsel och

Carlgrens ångermanlandstrakter.

"Vad såg du?"

- Varelsor, gående på rad... Så här höga (Matts Carlgren mättar 30 centimeter). I köket fanns också en flicka och jag frågade henne otåligt: Ser du? Hon nickade. Hon såg samma sak som jag..."

Efteråt undersökte de åkern där vittrena gått. Det låg ett tunt lager nysr utan några som helst spår av fö... Carlgren tolkade upplevel...

troll, eller vittra som det heter i Carlgrens ångermanländska barndomstrakter. Svenska Dagbladet ägnar en halvsida (6 sept, 1992) åt boken med tonvikt på Carlgrens upplevelser och Expressen en helsida dagen efter.

- Det finns en värld som inte är synlig för ögat, säger industrimannen till Expressen. Och själv har han besökt den, ett par gånger har han lämnat sin egen kropp (tror han). ■

Klarspråk om nära döden

Radions debattprogram Klarspråk har haft en lång och intensiv debatt om nära döden-upplevelser. Den är kanske den livligaste i Klarspråks femåriga historia. Debatten sammanfattas i *Röster i Radio TV* (nr 40 1992).

Det började med att Agneta Hellekant beskrev sin nära döden-upplevelse. Upplevelsen var den klassiska i berättelser om nära döden. Tunneln med ett starkt ljus i andra änden, känslan av att vara utanför sin kropp och oviljan att vända tillbaka till livet igen.

Claes-Adam Wachtmeister (verksam vid Utrikespolitiska institutet) reagerade och gjorde ett inlägg där han sa att det handlade om oförnuft, vidskeplighet och önsketänkande om ett liv efter detta. Radion fick sig också en känga. Den folkbildande uppgiften hade tillbakasatts. Han efterlyste populärvetenskapliga program som förklarade att det inte fanns några förnuftiga skäl för själens odödlighet.

Rolf Alsén, läkare i Karlstad, ansåg att i Wachtmeister talade det vetenskapliga övermodet. Han sa att det inte går att vetenskapligt motbevisa nära döden-upplevelser.

Vetandets värld tog upp frågan i ett program i början av juni. Där ifrågasätts inte att människor har upplevt något som de själva tolkar

som att de har varit nära döden. Men just vad de har upplevt försöker bl a Jan Wolinder, professor i psykiatri i Linköping, att förklara i fysiologiska termer. I dödsögonblicket släpps stora mängder signalsubstanser ut och detta kan förklara en del av medvetandeförändringarna. Men just vad som händer i dödsögonblicket är ju tyvärr ett väldigt svårforskat ämne. ■

Bara
drömmar
om
evigt
liv -
eller...

Flum och ovetenskap

Idag-sidan i Svenska Dagbladet gör ingen hemlighet av att ge ett ovetenskapligt perspektiv på tillvaron. Någon koppling mellan detta och dålig journalistik gör de följaktligen inte. En artikel på Idag-sidan den 8 augusti 1992 inleds så här: "Rytmskt flum och ovetenskap, det är vad den här artikeln handlar om." I artikeln

intervjuas astrologen Monica Hortell, som tycker att hon har funnit att planeternas återkommande cykler sammanfaller med människans klassiska ålderskriser. Vid sjuårsåldern kommer "Saturnuskrisen" och ännu värre, vid 29 kommer "Saturnusreturen"!

Astrologen erkänner helt öppet: Hon är inte intresserad av vetenskapliga förklaringar, men hon "vet" att en liten avlägsen planet som Pluto kan påverka oss människor. Och Svenska Dagbladet vill ge oss "inblick i den populära och kittlande ovetenskapligheten om de kosmiska rytmerna"....■

Astrologi i TV

I Stockholmskanalen Z-TV kan tittarna själva ringa in och få horoskop ställda av två utspökade bönor som ska föreställa

spåkvinnor. Programmet är nästan outhärdligt töntigt och oprofessionellt. Astrologin får nog inte många nyfrälsta den här vägen.

Kanal 1 satsar också på astrologi. Programmet Närbkontakt är en ny sk talkshow som sänds på lördagar i en kanal som kan ses av hela svenska folket. Därför måste det angå så många som möjligt, säger

programledaren Catrin Jacobs, f d kulturreporter på Rapport och programledare för Sköna söndag. Medverkande är "framträdande personligheter som representerar olika stjärntecken". "Gästerna är så kallade kändisar och skulle inte det räcka för att skapa intresse så är folk kanske nyfikna på astrologi?" Så säger Catrin Jacobs, själv lejon, till Röster i Radio TV (nr 39) 1992.

Tala om populism. ■

Anna Schytt (själv skytt)

